

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Циклова комісія загальноосвітніх та гуманітарно-соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

освітньо-професійна програма *Фінанси, банківська справа та страхування*
спеціальність *072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок*

галузь знань *07 Управління та адміністрування*

освітньо-професійний ступінь *фаховий молодший бакалавр*

циклова комісія загальноосвітніх та гуманітарно-соціальних дисциплін

Розробники:

Наталія ШАРАПОВА, викладач історії та правознавства, кваліфікаційна категорія «спеціаліст»

Керівник освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування:

Тетяна КОЧЕРГА, викладач фахових дисциплін циклової комісії обліково-фінансових дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Лубни 2026 р.

2. Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
Назва структурного підрозділу	Циклова комісія загальноосвітніх та гуманітарно-соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Шарапова Наталія Контакти: кабінет загальноосвітніх та гуманітарно-соціальних дисциплін, email: nataliysharapova7@gmail.com тел.: +380505791678
Ступінь фахової передвищої освіти	фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Передумови для навчання	Досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача повної загальної середньої освіти з навчального курсу «Історія: Україна і світ», належна підготовка здобувачів освіти з навчальних дисциплін «Правознавство» і «Соціологія»

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: поглибити знання студентів про минувшину українського народу, його державність, культуру, видатних особистостей, внесок у розвиток світової цивілізації; піднесення національної самосвідомості майбутніх спеціалістів, виховання у них патріотичних і морально-етичних переконань, відчуття причетності до тисячолітньої історії та культури України; формування навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку; навчання практичних навичок роботи з історичними джерелами й науковою літературою; вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії та культури у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Завдання:

- визначити та дослідити закономірність і основні етапи становлення української державності та її культури від стародавніх часів до сучасності;
- з'ясувати основні історичні фактори, які вплинули на формування та зумовили культурні особливості й ментальність українців;

- прослідкувати історичні спроби українського народу утворити свою державу та проаналізувати причини невдач;
- розглянути основні форми й тенденції розвитку української культурної спадщини як цілісної системи в контексті європейської культурної традиції;
- використати історико-культурні надбання українського народу для формування національної свідомості майбутніх спеціалістів, відчуття причетності до тисячолітньої історії України, виховання в них національно-патріотичних переконань, готовності до участі в розбудові Української держави.

4. Результати навчання (компетентності випускника)

Компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Програмні результати навчання:

РН 1. Знати свої права та обов'язки як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН 8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 15. Демонструвати навички самостійної роботи та роботи в команді, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	усього	Кількість годин			
		денна форма			
		у тому числі			
		лекц.	сем.	пр.	с.р.
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
Витоки історії та культури українського народу (первісна доба – XVIII ст.)					
Тема 1. Формування державотворчих та культурних традицій на території України (відпервісної доби до VIII століття)	4	2			2
Тема 2. Давньоукраїнська держава Русь, її політичний, соціально- економічний і культурний розвиток (IX – перша половина XIII ст.)	6	2	2		2
Тема 3. Галицько-Волинське королівство (XIII – перша половина XIV ст.): історія та культура	4	2			2
Тема 4. Україна в литовсько-польському контексті: від згасання державності до вільної козацької республіки Запорізька Січ (друга половина XIV – середина XVII ст.). Культура литовсько-польської доби	6	2	2		2
Тема 5. Державність та культура під час національно-визвольної війни українського народу 1648-1657 рр. під проводом Богдана Хмельницького	4	2			2
Тема 6. Українська держава та культура козацької доби на завершальному етапі національної революції (1657–1686 рр.)	6	2	2		2
Тема 7. Україна та культура в умовах підмосковської автономної державності та польського наступу (остання третина XVII – друга половина XVIII ст.)	6	2	2		2
Разом за модулем	36	14	8		14
МОДУЛЬ 2					
Україна від імперського поневолення до відновлення національної державності та культурного будівництва (кінець XVIII – перша третина XXI ст.)					
Тема 8. Суспільно-політичне та національно-культурне становище українців під владою Російської імперії наприкінці XVIII – на початку XX ст.	6	4			2

Тема 9. Національний та культурно-освітній рух на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорщини (кінець XVIII – початок XX ст.).	8	4	2		2
Тема 10. Українська національно-визвольна революція 1914–1921 рр.	8	4	2		2
Тема 11. Радянська державність та культура України в контексті тоталітарної системи СРСР (1921–1939 рр.).	4	2			2
Тема 12. Радикалізація національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 20–30-ті роки XX ст.	6	2	2		2
Разом за модулем	32	16	6		10
МОДУЛЬ 3 Від руйнування до відродження: історико-культурний шлях України (1939-2022 рр.)					
Тема 13. Українське питання під час Другої світової війни та післявоєнної відбудови (1939 – початок 1950-х рр.)	6	2	2		2
Тема 14. Україна в умовах спротиву комуністичному тоталітаризмові та його краху (середина 1950-х – 1991 р.). Культурне відродження українського народу	8	4	2		2
Тема 15. Становлення Української незалежної держави та особливості формування сучасної культури	8	4	2		2
Разом за модулем	22	10	6		6
УСЬОГО ГОДИН	90	40	20		30

6. Трудомісткість:

Загальна кількість годин: 90 год (3 кредити ЄКТС)

Кількість модулів: 3

Форма семестрового контролю: залік

7. Оцінювання результатів навчання

Оцінка за 4 – бальною шкалою	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	Здобувач освіти вільно користується поняттями, з курсу історії та культури України, виявляє особливі творчі здібності, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення

	<p>суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку культури і цивілізації; вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію з різних джерел; досконало виконує поставлені завдання; вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, аналізувати історичні події та факти для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами; переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили при вивченні історії та культури України.</p>
4 (добре)	<p>Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, при аналізі історичних і культурних подій самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна; під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію, використовувати історичні карти при аналізі подій, контролювати власну діяльність і робити висновки.</p>
3 (задовільно)	<p>Здобувач освіти частково виявляє знання та розуміння предметної області, відтворює значну частину історичного матеріалу; демонструє знання і розуміння культурних цінностей, проте недостатньо володіє навичками щодо аналізу і систематизації історичних подій; з допомогою викладача може аналізувати поставлені завдання, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.</p>
2 (незадовільно)	<p>Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, подій, що становлять незначну частину навчального матеріалу; під час відповідей на запитання допускає грубі фактичні помилки, або ж не володіє навичками щодо аналізу і систематизації історичних подій.</p>

8. Політика курсу навчальної дисципліни

8.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політику щодо академічної доброчесності регламентує Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету».

Дотримання принципу академічної доброчесності здобувачами фахової

передвищої освіти при опануванні навчальної дисципліни передбачає: самостійне виконання завдань поточного, модульного та підсумкового контролю; добросовісна та коректна робота із джерелами інформації, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права.

8.2. Комунікаційна політика

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні мати електронну пошту та на випадок проведення занять у дистанційному режимі обліковий запис в спеціалізованому хмарному середовищі.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації: електронну пошту, месенджери, чати, відеоконференції тощо.

8.3. Політика щодо відвідування занять

Здобувачі фахової передвищої освіти зобов'язані відвідувати всі види навчальних занять, що передбачені навчальним планом, відповідно до розкладу занять.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач фахової передвищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту групи. При не явці на заняття через поважні причини, не пізніше трьох днів після виходу на заняття подати підтверджуючі документи куратору групи.

Кожне пропущене без поважної причини заняття відпрацьовується здобувачем фахової передвищої освіти на оцінку у формі усної співбесіди, письмової роботи тощо. Пропущена тема вивчається студентом самостійно.

8.4. Політика щодо перескладання

Перездача модульних оцінок на підвищення не дозволяється (за винятком незадовільних оцінок).

Здобувач фахової передвищої освіти, який одержав незадовільну семестрову оцінку, може ліквідувати академічну заборгованість за погодженням із завідувачем відділення до початку наступного за сесією семестру згідно з розкладом ліквідації заборгованості в терміни, визначені заступником директора з навчальної роботи.

При ліквідації академічної заборгованості допускається перескладання заліку не більше двох разів: перший раз викладачу, другий – комісії, до складу якої входить заступник директора з навчальної роботи, голова циклової комісії (за якою закріплена дана дисципліна) та викладач.

9. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Історія української культури: навч. посіб. / [О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко та ін.]; за ред. Павлової О. Ю.; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ: Центр учб. літ, 2021. 339 с.

2. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2023. 658 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії).
3. Історія України в джерелах: практикум / П. В. Мороз, І. В. Мороз, В. С. Власов [Електронне видання] Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 564 с.

Додаткові

1. Вирський Д. Річ Посполита про козаків (1560-і – початок 1650-х рр.) / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 288 с.
2. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 264 с.
3. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).
4. Лазарович Микола. Історія та культура України: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 731 с.
5. Косяк С. М. Історія та культура України: курс лекцій. Навчальний посібник / Укладач Косяк С. М. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2024. 202 с.
6. Історія та культура України. Навчальний посібник / О.С. Каденюк, А.О. Михайлик, В.А. Нестеренко, А.М. Боднар, І.М. Завадська. Кам'янець-Подільський, 2021. 301 с.
7. Каденюк О.С. Історія та культура України в ілюстраціях: навч. посібн. Кам'янець-Подільський, 2023. 431 с.
8. Історія та культура України. Частина I: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Герасимов Т. Ю., Пономаренко А. Б., Сідлецька Т. І. Вінниця: ВНТУ, 2025. 207 с.

Інформаційні ресурси

- 1) <https://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека
- 2) <https://library.knu.ua/> – Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка
- 3) <http://litopys.org.ua/> – Літописи, історія, культура
- 4) <http://www.cossackdom.com/> – Козацтво XV–XXI ст.
- 5) <https://www.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди
- 6) <http://history.org.ua/uk> – Інститут історії України НАН України
- 7) <https://holodomormuseum.org.ua/istoriia-holodomoru/> – Національний музей Голодомору-геноциду
- 8) <https://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників
- 9) <https://www.inst-ukr.lviv.ua/> – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича
- 10) <https://kplavra.kyiv.ua/> – Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

- 11) <https://www.mdmu.com.ua/> – Національний музей українського народного декоративного мистецтва (м. Київ)
- 12) <https://uinp.gov.ua/> - Український інститут національної пам'яті